

หัวข้อการวิจัย การวิเคราะห์เครื่องมือทางการเกษตรพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ในภาคเหนือตอนบน
ของประเทศไทย

ผู้วิจัย นายวีระพงษ์ แสง-ชูโต
ศาสตราจารย์เกียรติคุณมณี พยอมยงค์ ที่ปรึกษา

ระยะเวลาการวิจัย กันยายน 2544 – สิงหาคม 2545

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายต้องการศึกษาเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาที่ใช้กันมาแต่เดิมในภาคเหนือตอนบนว่ามีอะไรบ้าง มีลักษณะเช่นไรและทำจากวัสดุชนิดใด มีวิธีการหรือขั้นตอนในการใช้ ตลอดจนมีประโยชน์ต่อการเกษตรอย่างไร อีกทั้งมีหลักการวิทยาศาสตร์ใดสอดแทรกอยู่บ้างเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น หรือนำไปสอดแทรกในรายวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักในคุณค่าว่าในภูมิปัญญาพื้นบ้านทางการเกษตรของไทยแต่เดิมนั้นก็มีการใช้หลักการวิทยาศาสตร์อยู่ด้วยและมีการผสมกลมกลืนอยู่ในวิถีชีวิตของคนเรา อันอาจทำให้เกิดแนวคิดในการนำความรู้เดิมที่มีอยู่มาผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่รับมาจากทางตะวันตกทำให้เกิดองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับสังคมไทยต่อไป

ผลการวิจัยพบว่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาแบ่งได้เป็นกลุ่ม 4 กลุ่ม คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเตรียมดิน ได้แก่ ไถ เฝือก ขุด ขอบก เสียม
 2. เครื่องมือที่ใช้ในการขนส่งน้ำ ได้แก่ ฝาย หลัก
 3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว นวดและขนส่งข้าว ได้แก่ เคียว หลาว รถขนข้าว ไม้ตีข้าว แล่ว และวี มอญ เกวียน
 4. เครื่องบำรุงรักษาข้าว ได้แก่ เฉลว และหุ่นไล่กา ชงไล่นก กะลิก ยุงข้าว เสวียน
- และพบว่าหลักการวิทยาศาสตร์ที่สอดแทรกอยู่มากที่สุดคือ ฟิสิกส์ รองลงมา คือ เคมี และน้อยที่สุดคือชีววิทยา